

Громадянство України

10 клас

План

- 1. Поняття громадянства.**
- 2. Підстави набуття громадянства України.**
- 3. Поновлення, припинення та вихід із громадянства України.**

10 КЛАС

ПОНЯТТЯ ГРОМАДЯНСТВА.

Система конституційно-правових норм, що регулюють питання громадянства, складає головний конституційно-правовий інститут — **інститут громадянства.**

Джерела інституту громадянства

Громадянство

— це стійкий правовий зв'язок громадянина з державою, який виражається в системі взаємних прав і обов'язків.

(ст. 1. Закону України «Про громадянство»).

Громадянство України — правовий зв'язок між фізичною особою та Україною, що знаходить свій вияв у їхніх взаємних правах та обов'язках.

Цей зв'язок, як правило, виникає внаслідок народження та припиняється внаслідок смерті особи. Громадянин має право вийти з громадянства України, проте сама держава не може позбавити громадянства.

Принципи громадянства

- Принцип єдиного громадянства
- Запобігання виникненню випадків безгромадянства
- Неможливість позбавлення громадянина України громадянства України
- Визнання права на зміну громадянства
- Неможливість автоматичного набуття громадянства України іноземцем або особою без громадянства внаслідок укладання шлюбу з громадянином України
- Неможливість автоматичного припинення громадянства України одним з подружжя внаслідок припинення шлюбу або припинення громадянства другим з подружжя
- Рівність перед законом громадян України незалежно від підстав, порядку і моменту набуття ними громадянства України
- Збереження громадянства України незалежно від місця проживання громадянина України

Громадянин України

Це особа, яка набула громадянства України в порядку, передбаченому законами України та міжнародними договорами України.

Громадянство юридично оформлюється документами, які виступають способом його підтвердження.

Належність до громадянства створює передумови для поширення на людину всіх встановлених законом прав і свобод, її захисту державою всередині й за межами країни.

Громадянами України є:

- 1) усі громадяни колишнього СРСР, які на момент проголошення незалежності України (24 серпня 1991 року) постійно проживали на території України;
- 2) особи, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних чи інших ознак, які на момент набрання чинності Законом України "Про громадянство України" (13 листопада 1991 року) проживали в Україні і не були громадянами інших держав;
- 3) особи, які прибули в Україну на постійне проживання після 13 листопада 1991 року і яким у паспорті громадянина колишнього РСР зразка 1974 року органами внутрішніх справ України внесено напис "громадянин України", та діти таких осіб, які прибули разом із батьками в Україну і на момент прибуття в Україну не досягли повноліття, якщо зазначені особи подали заяви про оформлення належності до громадянства України;
- 4) особи, які набули громадянство України відповідно до законів України та Міжнародних договорів України.

Документи, що підтверджують громадянство України

ПАСПОРТ

**ЗАКОРДОННИЙ
ПАСПОРТ**

**ТИМЧАСОВЕ
ПОСВІДЧЕННЯ**

18

10 КЛАС

ВАЖЛИВО!

Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами й свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, — за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України (стаття 24 Конституції України).

Україна гарантує піклування та захист своїм громадянам, які перебувають за її межами.

Громадянин України не може бути вигнаний за межі України або виданий іншій державі (іноземця або особу без громадянства може бути видворено за межі України або екстрадовано до іншої держави).

ВАЖЛИВО!!!

Громадянство надає людині не лише права, а ще й покладає на неї обов'язки перед державою.

Наприклад, захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є конституційним обов'язком громадян України (*стаття 65 Конституції України*). Такий обов'язок не поширюється на іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні.

ВАЖЛИВО!

Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами й свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, — за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України (стаття 24 Конституції України).

2. ПІДСТАВИ НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ

Згідно зі статтею 6 Закону України «Про громадянство України»

Необхідність згоди дітей під час набуття громадянства України.

Набуття громадянства України дітьми віком від 14 до 18 років може відбуватися лише за їхньою згодою.

Вихід дітей віком від 14 до 18 років з громадянства України може відбуватися лише за їхньою згодою.

Набуття громадянства за народженням.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про громадянство України, *особа є громадянином України, якщо:*

- батьки або один з батьків на момент її народження були громадянами України;
- народилася на території України від осіб без громадянства, які на законних підставах проживають на території України;
- народилася за межами України від осіб без громадянства, які постійно на законних підставах проживають на території України, і не набула за народженням громадянства іншої держави;
- народилася на території України від іноземців, які на законних підставах проживають на території України, і не набула за народженням громадянства жодного з батьків;
- народилася на території України, одному з батьків якої надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні, і не набула за народженням громадянства жодного з батьків або набула за народженням громадянство того з батьків, якому надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні;
- народилася на території України від іноземця і особи без громадянства, які на законних підставах проживають на території України, і не набула за народженням громадянства того з батьків, який є іноземцем;
- є новонародженою дитиною, знайденою на території України, обоє з батьків якої невідомі (знайда);

Особа, яка має право на набуття громадянства України за народженням, є громадянином України з моменту народження.

Набуття громадянства України за територіальним походженням

Відповідно до статті 8 Закону України «Про громадянство України», особа без громадянства або іноземець, який подав зобов'язання припинити іноземне громадянство, та подав заяву про набуття громадянства України, а також його неповнолітні діти, реєструються громадянами України, якщо така особа (один з варіантів):

- сама чи хоча б один з її батьків, дід чи баба, рідні (повнорідні та неповнорідні) брат чи сестра, син чи дочка, онук чи онука народилися або постійно проживали до 24 серпня 1991 року на території, яка стала територією України відповідно до Закону України «Про правонаступництво України»;
- сама чи хоча б один з її батьків, дід чи баба, рідні (повнорідні та неповнорідні) брат чи сестра народилися або постійно проживали на інших територіях, що входили на момент їх народження або під час їх постійного проживання до складу Української Народної Республіки, Західноукраїнської Народної Республіки, Української Держави, Української Соціалістичної Радянської Республіки, Закарпатської України, Української Радянської Соціалістичної Республіки (УРСР).

Прийняття до громадянства України

Відповідно до статті 9 Закону України «Про громадянство України» іноземець або особа без громадянства можуть бути за їх клопотаннями прийняті до громадянства України. Умовами прийняття до громадянства України є (є виключення, детальніше - див. статтю 9 Закону України «Про громадянство України»):

- визнання і дотримання Конституції України та законів України;
- подання декларації про відсутність іноземного громадянства (для осіб без громадянства) або зобов'язання припинити іноземне громадянство (для іноземців);
- безперервне проживання на законних підставах на території України протягом останніх п'яти років;
- отримання дозволу на імміграцію;
- володіння державною мовою або її розуміння в обсязі, достатньому для спілкування.
- наявність законних джерел існування.

Датою набуття громадянства України у наведеному випадку є дата видання відповідного Указу Президента України.

Поновлення у громадянстві України.

- Особа, яка припинила громадянство України, є особою без громадянства і подала заяву про поновлення у громадянстві України, реєструється громадянином України незалежно від того, проживає вона постійно в Україні чи за кордоном,
- Особа, яка після припинення громадянства України набула іноземне громадянство (підданство) або іноземні громадянства (підданства), повернулася в Україну на постійне проживання і подала заяву про поновлення у громадянстві України та зобов'язання припинити іноземне громадянство.

У громадянстві України не поновлюються особи, які втратили громадянство України у зв'язку з набуттям його внаслідок обману, свідомого подання неправдивих відомостей чи фальшивих документів або стосовно яких рішення про оформлення набуття громадянства України.

Датою набуття громадянства України у випадках, передбачених цією статтею, є дата реєстрації набуття особою громадянства України.

Набуття дітьми громадянства України внаслідок усиновлення

Відповідно до статті 11 Закону України «Про громадянство України», дитина, яка є іноземцем або особою без громадянства, стає громадянином України з моменту набрання чинності рішенням про усиновлення, незалежно від того, проживає вона постійно в Україні чи за кордоном.

Повнолітня особа, яка є **особою без громадянства**, що постійно проживає на території України стає громадянином України з моменту набрання чинності рішенням суду про усиновлення.

Набуття громадянства України внаслідок встановлення над дитиною опіки чи піклування, влаштування дитини в дитячий заклад чи заклад охорони здоров'я, у дитячий будинок сімейного типу чи прийомну сім'ю або передачі на виховання в сім'ю патронатного вихователя.

Підстави для отримання громадянства:

- Дитина, яка є іноземцем або особою без громадянства, над якою встановлено опіку чи піклування і опікуном або піклувальником призначено громадянина України або осіб, одна з яких є громадянином України, а друга – особою без громадянства.
- Дитина, яка проживає на території України та є особою без громадянства або іноземцем, над якою встановлено опіку чи піклування і опікуном або піклувальником призначено осіб, одна з яких є громадянином України, а друга – іноземцем.
- Дитина, яка є іноземцем або особою без громадянства і постійно проживає в дитячому закладі чи закладі охорони здоров'я, адміністрація яких виконує щодо неї функції опікуна або піклувальника.
- Дитина, яка є іноземцем або особою без громадянства і виховується в дитячому будинку сімейного типу, прийомній сім'ї, сім'ї патронатного вихователя, якщо хоча б один із батьків-вихователів або прийомних батьків, або патронатних вихователів є громадянином України.

Іноземець

Це особа, яка не перебуває в громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав.

Особа без громадянства (апатрид) — особа, яку жодна держава відповідно до свого законодавства не вважає своїм громадянином.

Біпатриди- це особи, які перебувають одночасно в громадянстві двох (а іноді і більш) держав.

ВАЖЛИВО!

Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами й свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, — за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України (стаття 24 Конституції України).

ВАЖЛИВО!

Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами й свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, — за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України (стаття 24 Конституції України).

Прийняття до громадянства України.

1. Визнання й дотримання Конституції України та законів України.

Це означає, що особа, яка претендує на отримання громадянства нашої держави, у власній свідомості сформувала позитивне ставлення до державного ладу та нормативноправових актів України, а у своїй поведінці дотримуватиметься правопорядку, що ґрунтується на правах та обов'язках, закріплених у правових актах України.

2. Подання декларації про відсутність іноземного громадянства (для осіб без громадянства) або зобов'язання припинити іноземне громадянство (для іноземців).

Іноземці, які перебувають у громадянстві (підданстві) кількох держав, подають зобов'язання припинити громадянство (підданство) цих держав. Іноземці, які подали зобов'язання припинити іноземне громадянство, мають подати документ про це, виданий уповноваженим органом відповідної держави, до уповноваженого органу України протягом двох років із моменту прийняття їх до громадянства України. Якщо такий документ не було подано, то це є підставою для втрати громадянства.

Прийняття до громадянства України.

4. Іноземці також мають отримати дозвіл на імміграцію.

Щоб отримати дозвіл на імміграцію, особа звертається до Державної міграційної служби України (якщо особа перебуває в Україні) або до закордонних дипломатичних установ України за місцем проживання (якщо особа постійно проживає за межами України). **Імміграція** — *прибуття в Україну іноземців чи осіб без громадянства на постійне проживання.*

5. Наявність законних джерел існування.

Заробітна плата, прибуток від підприємницької діяльності або власності, пенсія, стипендія, аліменти, соціальні виплати та допомога, власні фінансові заощадження або фінансова допомога від членів сім'ї, інших фізичних та юридичних осіб, що мають законні доходи.

6. Іноземець може бути прийнятий до українського громадянства лише за умови володіння ним українською мовою в обсязі, достатньому для розуміння та спілкування.

Підставою для отримання довідки, яка підтверджує знання державної мови, можуть бути також: сертифікат, що засвідчує знання української мови; додаток до диплома вищого навчального закладу, де зазначена оцінка за екзамен з української мови; сертифікат ЗНО з української мови та літератури.

Особа, яка не приймається до громадянства України.

- Вчинила злочин проти людства чи здійснювала геноцид.
- Вчинила на території іншої держави діяння, яке визнано законодавством України тяжким або особливо тяжким злочином
- Засуджена в Україні до позбавлення волі за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину (до погашення або зняття судимості) з урахуванням рівня загрози для національної безпеки держави.

Датою набуття громадянства України в разі прийняття в громадянство є дата видання відповідного Указу Президента України.

Поновлення, припинення та вихід із громадянства України.

Прийняття в громадянство слід відрізняти від поновлення в громадянстві. Приймаються в громадянство України ті особи, які раніше не були громадянами України. Поновлюються лише ті особи, які були громадянами України.

Підстави припинення громадянства України

- Вихід із громадянства;
- Втрата громадянства.

Громадянин України може вийти з громадянства України за його клопотанням.

Вихід із громадянства України **допускається**, якщо особа набула громадянства іншої держави або отримала документ, виданий уповноваженими органами іншої держави, про те, що громадянин України набуде її громадянства, якщо вийде з громадянства України.

Датою припинення громадянства України є дата видання відповідного Указу Президента України.

Вихід із громадянства слід відрізняти від втрати громадянства. Вихід із громадянства України **відбувається за ініціативою громадянина України.**

Втрата громадянства України **відбувається за ініціативою державних органів**, за наявності підстав, зазначених законом. Для виходу з громадянства України необхідною умовою є волевиявлення особи: громадянин звертається до держави з клопотанням про вихід із громадянства. Без подання такого клопотання вихід із громадянства неможливий.

Втрата громадянства України відбувається не за клопотанням громадянина України, а на підставі подання органів міграційної служби, дипломатичних або консульських установ України. Зазначене подання спрямовується до Комісії при Президенті України з питань громадянства. За результатами розгляду ця Комісія приймає рішення про внесення пропозицій Президенту України щодо задоволення подання про втрату громадянства України.

Підстави для втрати громадянства України (згідно зі статтею 19 Закону України «Про громадянство України»)

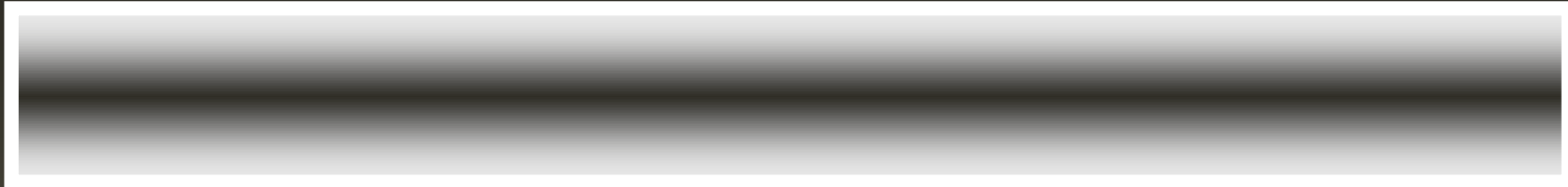
- Добровільне набуття громадянином України громадянства іншої держави.
- Прийняття особи до громадянства України внаслідок обману, свідомого подання не[□]правдивих відомостей або фальшивих документів.
- Добровільний вступ на військову службу іншої держав.

Органи, що вирішують питання громадянства

Президент України	Державна міграційна служба ☐ Міністерство закордонних справ України ☐ Дипломатичні представництва ☐ Консульські установи
Приймає рішення й видає укази про: ☐ прийняття до громадянства України; ☐ - припинення громадянства України.	Приймають рішення про оформлення за набуття громадянства України народженням, унаслідок поновлення, унаслідок усиновлення тощо.

Крім зазначених вище органів, суттєву роль у питаннях громадянства відіграє Комісія при Президенті України з питань громадянства. Комісія самостійно не приймає рішення щодо громадянства України, проте до її повноважень належать:

- розгляд заяв про прийняття до громадянства України;
- розгляд заяв про вихід із громадянства України; розгляд подання про втрату громадянства України;
- внесення пропозиції Президенту України щодо задоволення цих заяв та подань (остаточне рішення із цих питань приймає Президент України).

10 КЛАС